

Solomon Marcus – 100*

Acad. Ioan-Aurel Pop
Președintele Academiei Române

În deceniile din urmă, din când în când, disciplinele școlare clasice, moștenite cam de la Renaștere încoace, sunt atacate, condamnate, făcute vinovate pentru relele învățământului românesc. Într-un fel este de înțeles, fiindcă nu ai unde să tot bagi fel de fel de „educații” noi (igienică, sexuală, antreprenorială, financiar-bancară etc.). Timpul nu se dilată și nici orele elevilor. Cele mai vulnerabile discipline au fost istoria și geografia, dar și limba latină, socotite aproape inutile.

Într-o asemenea împrejurare, m-am apropiat de academicianul Solomon Marcus, după ce l-am auzit aducând un elogiu limbii latine, ca limbă a culturii universale și ca limbă-matcă a latinității, a limbilor romanice și, implicit, a limbii române. Eforturile academicianului au rodit atunci, fiindcă impecabila sa logică i-a cucerit pe mai toți decidenții. Ne-a vorbit aici, în aula și în alte așezăminte ale Academiei, despre rolul moștenirii greco-romane, despre zestrea lingvistică clasică din științele tehnice, din farmacie și medicină în general, din botanică, din drept și științele juridice, din lingvistică, din știința computerelor. A prezentat gramatica limbii latine ca pe o armătură logică în stare să disciplineze mintea. Câteva noțiuni de gramatică latină devin pentru oricine o cheie pentru însușirea logică a limbii române și a altor limbi și nu doar a celor indo-europene. Am

numărat împreună într-o zi cuvintele de origine latină (greco-latină) de pe prima pagină din Word și rezultatul a fost edificator: *file, home, insert, design, references, review, view, Acrobat, format, times, new, roman, font, paragraph, normal, space, title, select, editing, delete, create, save, symbol, page, number* etc. Adică circa 80% din aceste cuvinte-cheie prezente pe ecran, așa de uzitate în digitalizare, sunt latine (greco-latine). Atunci cum să nu se mai învețe latină? Și cu ce scop? Ca să ne ignorăm originile, ca să sporim neștiința, ca să mărim analfabetismul. Atunci, academicianul Solomon Marcus a oprit avalanșa „modernizării” învățământului și le-a arătat decidenților ce rost au în planurile-cadru de învățământ latină, istoria, geografia, limba română, limbile străine, adică acele discipline care formează cultura generală și orizontul omului trăitor între oameni. A trebuit să facă acest lucru un matematician, dar ce matematician!

Academicianul Solomon Marcus visa să vadă o lume cu oameni educați și culți, cu preocupare pentru școală, pentru sănătatea fizică și spirituală, pentru om și omenie, pentru România și pentru umanitate. Ajuns la vârsta centenară, ne veghează din înalturi cu spiritul său iscoditor, ne îndrumă și ne ajută pe unii să nu greșim. Îi rămânem etern recunoscători.

*Alocuțiune susținută la Sesiunea omagială „Centenar Solomon Marcus”
(12 martie 2025, Aula Academiei Române)